

EDUCATION AND PEDAGOGICAL SCIENCES

ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІЧНА НАУКА

УДК 37.0

ЗМІСТ

СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ РОЗВИТКУ ОСВІТИ

Курило В. С., Савченко С. В. Інформаційна агресія в контексті гібридної війни на сході України.....5

Гришак С. М. Створення нормативно-правової бази з гендерної рівності як провідна тенденція розвитку гендерної освіти у вищій школі пострадянських країн.....14

Мигович І. В. Формування іміджу сучасного університету в контексті процесу інтернаціоналізації системи вищої освіти.....21

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Гончарова І. С. Інтеграція змісту полікультурної підготовки майбутніх менеджерів туризму в освітньому процесі ВНЗ.....33

Доброштан О. О. STEM-навчання як напрям модернізації вищої морської освіти України.....42

Королецька Л. В. Науково-теоретичні засади розробки змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства.....51

Морозова М. М. Виховна робота з формування економічної свідомості студентів гуманітарних спеціальностей.....60

Спичак Т. С. Формування професійної компетентності в курсантів вищих морських навчальних закладів під час вивчення курсу вищої математики.....68

Шехавцова С. О. Оновлення змісту фахової підготовки майбутніх учителів у контексті формування суб'єктності.....77

№ 2 (167) 2017

Свідоцтво про державну реєстрацію
КВ № 14439-3410ПР видано
Міністерством юстиції України
14.08.2008 року

Журнал внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України
від 14.10.2009 року № 1-05/4

Журнал включено до переліку видань
реферативної бази даних
„Україніка наукова”
(угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Журнал включено до міжнародної бази даних
Ulrich's Periodical Directory

Журнал має електронну версію
(розміщено на сайті:
<http://pedagogicaljournal.luguniv.edu.ua>)

ЗАСНОВНИК:

Державний заклад
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Головний редактор

Курило В. С., доктор педагогічних наук,
професор (Україна, м. Старобільськ)
Заступник головного редактора

Савченко С. В., доктор педагогічних наук,
професор (Україна, м. Старобільськ)
Випускаючий редактор

Бутенко Л. Л., кандидат педагогічних наук,
доцент (Україна, м. Старобільськ)

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ РАДИ:

Буріан Вальтер (Австрія, м. Айзенштадт)

Бур'ян М. С. (Україна, м. Старобільськ)

Ваховський Л. Ц. (Україна, м. Старобільськ)

Габріель Філіпп (Франція, м. Авіньйон)

Гавриш Н. В. (Україна, м. Київ)

Галич О. А. (Україна, м. Старобільськ)

Гао Юйхай (Китай, м. Цзіньхуа)

Суї Іфан (Китай, м. Цзіньхуа)

Кремень В. Г. (Україна, м. Київ)

Лобода С. М. (Україна, м. Київ)

Ютака Оцука (Японія, м. Хіросіма)

Сухомлинська О. В. (Україна, м. Київ)

Тонту Ердал (Туреччина, м. Кемер)

Флурі Філіпп (Швейцарія, м. Женева)

Хагерті Джордж (США, штат Флориди)

Хриков С. М. (Україна, м. Старобільськ)

Шмід Курт (Австрія, м. Відень)

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

- Калініна І. М.** Феномен педагогічної підтримки особистісно-професійного становлення державних службовців.....85
- Поліщук О. А.** Досвід реалізації системи трудової реабілітації осіб з обмеженими можливостями здоров'я в регіональних реабілітаційних центрах.....96

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

- Макаренко С. І.** Дослідження особливостей розвитку словника дітей 5-го року життя в образотворчій діяльності.....107

Відомості про авторів

Редактор англійського випуску
Хагерті О. В., кандидат психологічних наук,
доцент (США, штат Флорида)
Коректор українського випуску
Ніколаєнко І.О., кандидат філологічних наук,
доцент (Україна, м. Старобільськ)
Журнал „Education and Pedagogical Sciences” („Освіта та педагогічна наука”)
№ 2 (167) 2017
підписаний до друку рішенням Вченої ради
Державного закладу
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”
(протокол № 4 від 24.11.2017 року)

Видавництво Державного закладу
„Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка”
пл. Гоголя, 1, м. Старобільськ,
Луганська обл., 92703.
Тел.: 066-798-7910
e-mail: alma-mater@luguniv.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 3459 від 09.04.2009 р.

Формат 60x84 1/8.
Друк офсет. Папір офсет.
Ум. друк. арк. 10.2.
Наклад 100. Зам. № 101. Ціна вільна
Надруковано
ПП „ВКП „Пестіт”
вул. Федоренка, 10, м. Сєвєродонецьк, 93400
Тел./факс: (0652) 70-29-48.
Свідоцтво про реєстрацію
А01 № 000647 від 25.02.2011 р.

РЕДАКЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ СТАТЕЙ

До друку приймаються статті, які публікуються авторами вперше. Стаття повинна містити виклад проміжних або кінцевих результатів наукової роботи, висвітлювати конкретне питання за темою дисертації чи наукового дослідження, фіксувати науковий пріоритет автора.

Рукописи мають бути оформленими відповідно до державних стандартів і відповідати вимогам Постанови ВАК України № 7-05/1 від 15.01.2003 р.: постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями; аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання цієї проблеми та на які спирається автор; виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується ця стаття; формулювання цілей статті (постановка завдання); виклад основного матеріалу дослідження з певним обґрунтуванням отриманих наукових результатів; висновки з цього дослідження й перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Усі перелічені елементи повинні бути стилістично представлені в тексті, але графічно виділяти їх не треба.

Статті аспірантів та здобувачів приймаються з обов'язковим наданням рецензії доктора наук.

Рукопис статті друкується у форматі А4, кеглем 14, гарнітурою Times New Roman, поля: верхнє – 2 см, нижнє – 2 см, лівє – 3 см, правє – 1,5 см, міжрядковий інтервал – полуторний. Для підготовки рукопису використовується текстовий процесор MS Word. Обсяг статті – 10-14 сторінок.

Інформація про УДК розташовується у верхньому лівому кутку без відступів (шрифт нежирний).

Покликання на цитовані джерела подаються у квадратних дужках після цитат. Перша цифра – номер джерела в списку

літератури, що додається до статті, друга – номер сторінки, наприклад: [1, с. 21].

Література й необхідні примітки подаються в кінці статті після слова „Література” й оформлюються відповідно до загальноприйнятих бібліографічних вимог для кандидатської або докторської дисертації. Бібліографічні джерела подаються з абзацу; ім'я автора (або перше слово назви) виділяється жирним.

До статті також додається перелік використаних джерел латиницею (References). Для оформлення References обов'язковим є APA-стиль.

Статтю закінчують 3 анотації, кожна обсягом 22 рядки, українською, російською та англійською мовами із зазначенням прізвища, ім'я та по батькові автора, назви статті та ключовими словами (5-8 термінів).

Для опублікування статті необхідно надіслати електронною поштою на адресу llbutenko@gmail.com такі матеріали: інформація про автора, де повинні бути повністю вказані прізвище, ім'я, по батькові, посада, науковий ступінь, учене звання, поштова адреса, контактний телефон, електронна адреса; стаття; для осіб, які не мають наукового ступеню, відсканована рецензія доктора наук (підпис рецензента повинен бути заверений у відділі кадрів установи або печаткою факультету (інституту)). Приклад підпису файлів: *Іванов_Інформація_про_автора, Іванов_стаття.*

Статті, що не відповідають установленим вимогам оформлення й подання, не розглядаються й не публікуються. Редакція зберігає за собою право на редагування та скорочення статей.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗРОБКИ ЗМІСТОВОГО КОМПОНЕНТА ПЕДАГОГІЧНОЇ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ БАКАЛАВРІВ ЛІСОВОГО ТА САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА

КОРОЛЕЦЬКА Л. В.

УДК 378:37

РОЗВИТОК екологічної культури в студентів спеціальності „Лісове і садово-паркове господарство” може бути більш продуктивним при використанні системного підходу в процесі їхньої фахової підготовки. Такий підхід є ключовим методологічним напрямом сучасного загальнонаукового пізнання й дозволяє сконструювати більш ефективну модель навчання студентів.

В основу розробки дослідної педагогічної системи покладено наукові напрацювання В. Афанасьєва, В. Беспалька, І. Блауберга, В. Докучаєвої, Н. Кузьміної, В. Садовського, Е. Юдіна та ін., у яких представлено особливості системного підходу з урахуванням сучасних педагогічних інновацій [1 – 4; 6; 8; 10]. Проаналізувавши різноманітні погляди вчених на базове в нашому дослідженні поняття, визначили, що нам близька позиція Н. Кузьміної, яка трактує *педагогічну систему* як множину взаємопов'язаних структурних і функційних компонентів, що підпорядковані цілям виховання, освіти й навчання молодого покоління та дорослих людей [6, с. 10]. До структури цієї педагогічної системи включено такі компоненти, як: мета,

зміст, педагогічні технології, суб'єкт, об'єкт.

Метою статті є науково-теоретична розробка й обґрунтування змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства.

Більшість дослідників виходять із положення, що при розробці змісту освіти необхідно спиратися на ідею про те, що розвиток і професійне становлення особистості цілком визначається оволодінням нею суспільним досвідом, основою якої є знання, уміння і творчі здібності, їхня світоглядна та морально-естетична спрямованість.

Не можна не помітити, що такий підхід корелює з нашим авторським розумінням змісту екологічної культури, структурними складниками якої є когнітивний, світоглядний і аксіологічний компоненти. У зв'язку з цим загальнодидактичні вимоги, які розроблено відповідно до цього методологічного підходу, цілком можуть стати науковим орієнтиром при конструюванні змісту нашої педагогічної системи. В узагальненому вигляді їхній перелік включає такі положення: зміст освіти на всіх її рівнях має бути спрямовано на здійснення основної мети навчання; зміст освіти повинен будуватися на

строго науковій основі й мати чітко окреслену соціальну спрямованість; зміст освіти з кожного навчального предмета повинен відповідати логіці й системі, яка властива тій чи тій науці: зміст освіти повинен будуватися на основі взаємозв'язку між окремими навчальними предметами; у змісті освіти повинно знаходитися відображення зв'язку теорії з практикою, необхідність поєднання навчання з продуктивною працею [9, с. 135–136].

Відповідна змістовна інтерпретація ідей, закладених у ці вимоги, з позиції фахової підготовки бакалаврів лісового і садово-паркового господарства показує, що вони цілком застосовні для завдань формування екологічної підготовки студентів і можуть лягти в основу відбору навчальної інформації, її структури та змісту. Відмінність полягає тільки в тому, що в нашому дослідженні ці вимоги отримують іншу – специфічну – трактовку.

Перша з них може формулюватися як відповідність змісту фахової підготовки цілям розвитку екологічної культури студентів. Ідеться не стільки про відображення в змісті навчання всіх компонентів мети, скільки про необхідність такої побудови змісту навчання, яка б максимально відображала виявлені раніше принципи цілепокладання. Це означає, що зміст навчання та його цілі повинні бути соціально зумовлені, мати діагностичну спрямованість, прогностичний характер і відображати регульовальну орієнтацію процесу навчання.

Щодо другої вимоги – науковості, то вона припускає, що в навчанні студентів, по-перше, повинні включатися теоретичні положення. По-друге, зміст навчальної інформації з кожного предмета повинен відповідати сучасному стану науки й ураховувати її досягнення. При цьому слід зважати, що розвиток у студентів еколо-

гічної культури спирається не тільки на екологію як науку, але й значною мірою на соціальний, економічний досвід, який не становить точної копії або відображення однієї науки. Отже, науковість повинна відображати і втілювати соціальний досвід і сучасну соціально-економічну практику, далеко не завжди позитивну в контексті екології.

При конструюванні відповідного змісту педагогічної системи елементи змісту навчання повинні бути позначені на рівні загального теоретичного уявлення. Далі, на другому рівні, вони проєктуються й описуються у формі, яка характерна для навчального предмета. І вже на третьому рівні змісту навчання – наповнюються навчальним матеріалом (лекції, практичні або семінарські заняття).

Третя вимога в нашій інтерпретації припускає необхідність чіткого встановлення та врахування внутрішньопредметних і міжпредметних зв'язків при проєктуванні змісту підготовки студентів. Це, у першу чергу, стосується зв'язків між такими дисциплінами, як „Вступ до фаху”, „Лісознавство з основами таксації”, „Економіка лісового та садово-паркового господарства”, „Лісові культури з основами селекції”, „Рекультивация земель”, „Дендрологія з основами декоративної дендрології”, „Садово-паркове будівництво з основами містобудування”, „Озеленення населених місць з основами декоративного садівництва”. Реалізація цієї вимоги дозволяє не допускати дублювання у вивченні компонентів екологічної культури й допомагає сформувати в майбутніх бакалаврів цілісне уявлення про феномен, що вивчається, орієнтуватися в різних його аспектах, усвідомлювати особливості еколого зорієнтованої професійної діяльності.

Сутність останньої вимоги до змісту педагогічної системи полягає в необхідності

встановлення чіткого діалектичного взаємозв'язку між теоретичною й практичною частинами професійної підготовки, більшої орієнтації теоретичних знань на реальну виробничу практику з акцентом на різні напрями еколого зорієнтованої діяльності.

Отже, порівняльний аналіз загальнодидактичних вимог до змісту освіти з позиції фахової освіти майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства дозволяє дати специфічну якісну інтерпретацію важливішим вимогам до змісту навчання студентів у контексті розвитку в них екологічної культури.

Під час конструювання змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів у процесі фахової підготовки та з урахуванням викладених вище дидактичних вимог ми виявили низку умов щодо побудови змісту, спираючись при цьому на дослідницький досвід учених у конструюванні змісту педагогічних систем:

- відповідність змісту педагогічної системи галузевим кваліфікаційним вимогам до професійної діяльності випускників ВНЗ – бакалаврів зі спеціальності „Лісове та садово-паркове господарство” та державним вимогам до властивостей і якостей особистості;

- зміст повинен бути сформовано з орієнтацією на високий рівень професійної готовності, що охоплює теоретичний, практичний, психологічний і психофізіологічний складники та відповідати змісту екологічної культури;

- взаємозв'язок теоретичної, методичної та особистісно-професійної підготовки майбутнього бакалавра лісового та садово-паркового господарства, зорієнтованої на формування конкурентоспроможного фахівця;

- зумовленість оволодіння, здобуття, поглиблення екологічних знань, умінь та

- навичок інноваційного характеру, забезпечення певного досвіду їх застосування та продукування нових креативних знань для вирішення проблемних екологічних завдань у своїй професійній сфері;

- взаємозалежність умінь поєднувати теорію і практику; прогнозувати, передбачати зміни у сфері лісового і садово-паркового господарства та компетентно і творчо корегувати плани еколого зорієнтованої діяльності;

- мобільність, що забезпечуватиме використання в змістовному компоненті нових інноваційних розроблень, методик, технологій, які забезпечують процес формування екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового та садово-паркового господарства [7, с. 213 – 214].

Отже, спираючись на науково-теоретичні положення, які визначають підходи щодо розробки й конструювання змісту освіти та виражені у вигляді відповідних вимог і педагогічних умов, ми спроектували змістовний компонент педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства.

Насамперед ми звернулися до навчального плану спеціальності „Лісове та садово-паркове господарство”, оскільки він є основним нормативним документом, що характеризує структуру змісту професійної підготовки студентів. На сьогоднішній день структура навчального плану спеціальності „Лісове та садово-паркове господарство” складається із двох великих розділів: „Обов'язкові освітні компоненти” і „Вибіркові освітні компоненти”. Кожний з них включає по чотири підрозділи, які визначають спрямованість змісту професійної підготовки: гуманітарні та соціально-економічні освітні компоненти; освітні компоненти природничо-наукової (фундаментальної) підготовки; освітні компоненти

загальнопрофесійної підготовки; освітні компоненти професійної й практичної підготовки. Крім того, у перший розділ навчального плану включені практики, курсові проекти й державна атестація.

Для вирішення завдань нашого дослідження важлива не тільки структура навчального плану, оскільки вона може видозмінюватися. Більше того, останнім часом посилюється тенденція, що передбачає поділ у перспективі цієї спеціальності на дві самостійні: „Лісове господарство” і „Садово-паркове господарство”. Незалежно від цього ми можемо стверджувати, що процес становлення спеціальності „Лісове та садово-паркове господарство” дійшов до рівня фундаменталізації змісту навчальних предметів і їх назв. Саме вони служать для нас тією змістовною основою, на якій ми будемо формувати екологічну культуру студентів.

Отже, забезпечення необхідним змістом майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства в контексті розвитку в них екологічної культури повинно бути забезпечено, по-перше, за допомогою дисциплін, які входять до першого розділу навчального плану. Для цього на основі аналізу робочих навчальних програм повинні бути скоректовані окремі теми, окремі питання до тем, частково оновлена навчальна інформація відповідно до завдань розвитку екологічної культури студентів. По-друге, дисципліни другого розділу, які входять у вибіркові освітні компоненти, на наш погляд, можуть бути більшою мірою екологізовані за рахунок посилення їхньої практичної спрямованості і зв'язку з професійною діяльністю фахівців. По-третє, у навчальний план повинні бути включені додаткові дисципліни (спец-курси), що максимально можливою мірою наповнюються навчальним матеріалом, який

цілеспрямовано зорієнтовано на розвиток у студентів екологічної культури.

Основою розробки змісту підготовки майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства є впровадження спецкурсу, який включає навчальний матеріал, цілком спрямований на розвиток у них екологічної культури. Концептуальними ідеями в конструюванні змісту спецкурсу, який входив до блоку дисциплін за вибором ВНЗ, є такі положення:

1. У професійній освіті і професійній діяльності майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства повинно бути виділено самостійний вид або напрям, що складається з еколого зорієнтованої діяльності в межах своєї професії.

2. Фахівець лісового і садово-паркового господарства повинен мати глибокі наукові знання про екологічні проблеми сучасного суспільства, наукові дослідження в цій галузі, її нормативно-правову базу.

3. Екологічний аспект професійної діяльності бакалавра лісового і садово-паркового господарства базується і на високому рівні сформованості екологічної культури фахівця, і на науковому розумінні її змісту і структури як орієнтира у своїй професійній діяльності.

4. Еколого зорієнтована діяльність бакалавра лісового і садово-паркового господарства, будучи напрямом його професійної діяльності, одночасно має яскраво виражений суспільний характер, який передбачає соціально відповідальні, творчі, креативні дії.

У зв'язку з цим повинен бути виділений педагогічний складник його професійно-екологічної підготовки, що дозволило б ефективно вирішувати свої професійні завдання з широким залученням учнів, студентів, екологічних організацій, поза-шкільних установ.

Виходячи із цих положень і було сконструйовано зміст курсу: „Екологічні аспекти професійної діяльності фахівця лісового і садово-паркового господарства”. Мета курсу полягала в освоєнні теоретичних засад і методики еколого зорієнтованої діяльності як складника професійних обов'язків фахівця лісового і садово-паркового господарства.

Завдання курсу передбачали оволодіння студентами сукупністю наукових знань про екологічні проблеми сучасності, екологічні дослідження й екологічну освіту; формування уявлень про екологічну культуру фахівця, її складників як особистісного утворення; формування готовності до здійснення різноманітної творчої еколого зорієнтованої діяльності. Структура курсу складається із трьох модулів.

Перший модуль – теоретико-методологічні аспекти екологічної освіти. Він включає чотири теми. Перша тема „Екологічна освіта в умовах глобальної екологічної кризи. Особливості екологічної кризи в Україні” припускає чітке розуміння студентами основних екологічних проблем сучасності й особливостей їх прояву в Україні (Чорнобильська катастрофа, якість водних ресурсів, проблема вирубки гірських лісів Карпат, застаріле технологічне обладнання промислового комплексу тощо). Особливу увагу передбачено зосередити на основних шляхах вирішення екологічних проблем. Друга тема „Екологічна освіта як провідний чинник реалізації концепції сталого розвитку” спрямована на освоєння студентами основних категорій і понять екологічної освіти (сталий розвиток, коеволюція, екологічний імператив та ін.); розуміння завдань, змісту і основних форм організації екологічної освіти, сучасних педагогічних підходів до екологічної освіти.

Пропонуючи наступну тему „Сучасні

дослідження в галузі екологічної освіти на стику філософії, екології, психології і педагогіки”, важливо сформувати уявлення про об'єкт, предмет, основні дослідження в галузі екологічної освіти, про місце цієї галузі досліджень у системі кожної з наук і тих, що проводяться на стику різних галузей знань.

Остання тема „Нормативно-правова база екологічної освіти” передбачає змістовну характеристику й розуміння студентами основних міжнародних і державних документів у галузі екологічної освіти. При цьому акцент повинно бути зроблено на Концепції екологічної освіти України, оскільки саме в ній надано наукове розуміння системи екологічної освіти, її принципів і завдань, стратегічних напрямів, серед яких одне з основних – „формування поколінь з новою екологічною культурою, новим екологічним світоглядом на принципах гуманізму, екологізації мислення, міжнародної інтеграції, історизму та системності з метою збереження і відновлення природи України та її біологічного різноманіття” [5].

Теми другого модуля курсу безпосередньо пов'язані з базовою категорією нашого дослідження – екологічною культурою особистості. Вивчаючи тему „Поняття про екологічну культуру особистості, її структура і зміст”, студенти знайомляться з теоретичними положеннями, що характеризують цей феномен, формують особистісне розуміння його сутності. При цьому акцент робиться на вмінні приймати еколого зорієнтовані управлінські рішення як показник сформованості екологічної культури особистості.

Друга тема модуля „Проблеми формування й розвитку екологічної культури фахівців-професіоналів у галузі лісового і садово-паркового господарства як суб'єктів

проведення державної екологічної політики” безпосередньо присвячена особистісним і професійним характеристикам майбутніх бакалаврів, відокремлення екологічного складника їхньої професії, визначення їхньої ролі й місця в реалізації екологоцентричного підходу до своєї роботи.

Оскільки формування когнітивного компонента екологічної культури достатньо детально представлено в темах першого модуля і двох темах другого, наступні теми другого модуля „Еколого зорієнтований світогляд особистості, його складники й умови формування” та „Еколого зорієнтовані цінності як складова частина екологічної культури. Поняття, групи екологічних цінностей” безпосередньо зорієнтовані на формування еколого зорієнтованого світогляду й еколого зорієнтованих цінностей як складових частин екологічної культури. Зміст навчальної інформації побудовано таким чином, щоб студенти не просто розуміли світоглядну сутність екологічних поглядів, переконань, уявлень, чітко виділяли базові екологічні цінності, але й бачили шляхи їх освоєння в еколого зорієнтованій діяльності гуманістичної, соціопродуктивної й естетичної спрямованості.

Останній, третій, модуль курсу дає уявлення й розкриває зміст еколого зорієнтованої діяльності майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. Перша тема „Екологічна діяльність як умова розвитку екологічної культури фахівця” спрямована на озброєння студентів знаннями, що відображають ті складники практичної професійної діяльності бакалаврів лісового і садово-паркового господарства, які безпосередньо стосуються охорони навколишнього середовища. Показано взаємозв'язок цієї діяльності й екологічної культури фахівця.

При вивченні наступної теми „Екологічний аспект професійного середовища фахівців групи професій „людина – природа”. Особливості екологічної діяльності фахівців лісового і садово-паркового господарства” наголос робиться на розкритті екологічного аспекту професійного середовища фахівців групи професій „людина – природа” і на цій основі виділяються особливості екологічної діяльності фахівців лісового і садово-паркового господарства.

Наступні дві теми присвячено питанням методичного забезпечення еколого зорієнтованої професійної діяльності. Тема „Взаємодія фахівця лісового і садово-паркового господарства з соціальними інститутами суспільства щодо організації спільної екологічної діяльності” розкриває особливості й напрями такої взаємодії зі школою, позашкільними закладами, громадськими екологічними організаціями, органами місцевого самоврядування. Остання тема „Методика еколого зорієнтованої професійної діяльності” включає методичний інструментарій щодо проведення виховної екологічної роботи з учнями, студентами з охорони природи, використовуючи при цьому різноманітні позашкільні заходи, гуртки, організації природоохоронної спрямованості.

Отже, в основу науково-теоретичної розробки змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства нами покладено загальнодидактичні вимоги до змісту освіти, які дозволили дати специфічну якісну інтерпретацію змісту навчання студентів у контексті розвитку в них екологічної культури.

Конструювання змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства здійсню-

валося з урахуванням низки умов: відповідність змісту педагогічної системи галузевим кваліфікаційним вимогам; орієнтація на формування високого рівня професійної готовності; взаємозв'язок теоретичної, методичної та особистісно-професійної підготовки, зорієнтованої на формування конкурентоспроможного фахівця; прогнозувати, передбачати зміни у сфері лісового і садово-паркового господарства та компетентно і творчо корегувати плани еколого зорієнтованої діяльності; мобільність, що забезпечуватиме використання в змістовному компоненті нових інноваційних розроблень, методик, технологій, які забезпечують процес розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового та садово-паркового господарства, тощо.

Отже, провідною ідеєю конструювання змісту спецкурсу є положення про те, що еколого зорієнтована діяльність повинна бути виділена в самостійний напрям професійної діяльності й одночасно мати яскраво виражений суспільний характер.

Література

1. **Афанасьев В. Г.** Системность и общество / В. Г. Афанасьев. – М. : Политиздат, 1980. – 368 с.
2. **Беспалько В. П.** Основы теории педагогических систем / В. П. Беспалько. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-та, 1977. – 204 с.
3. **Блауберг И. В.** Становление и сущность системного подхода / И. В. Блауберг, Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1973. – 270 с.
4. **Докучаєва В. В.** Проектування інноваційних педагогічних систем у сучасному освітньому просторі : монографія / В. В. Докучаєва. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 304 с.

5. **Концепція** екологічної освіти України // Інформ. зб. М-ва освіти і науки України. – 2002. – № 7. – С. 3–23.

6. **Методы** системного педагогического исследования / под ред. Н. В. Кузьминой. – Л. : Ленингр. ун-т, 1980. – 172 с.

7. **Петришин Л. Й.** Формування креативності майбутніх соціальних педагогів: теоретико-методичний аспект : монографія / Л. Й. Петришин. – Т. : Астон, 2014. – 400 с.

8. **Садовский В. Н.** Основания общей теории систем. Логико-методологический анализ / В. Н. Садовский. – М. : Наука, 1974. – 276 с.

9. **Харламов И. Ф.** Педагогика : учеб. для вузов / И. Ф. Харламов. – М. : Высшая шк., 1990. – 576 с.

10. **Юдин Э. Г.** Системный подход и принцип деятельности / Э. Г. Юдин. – М. : Наука, 1978. – 391 с.

References

1. **Afanas'ev, V. G.** (1980). *Sistemnost' i obshchestvo*. Moscow: Politizdat [in Russian].
2. **Bespalko, V. P.** (1977). *Osnovy teorii pedagogicheskikh sistem*. Voronezh: Izd-vo Voronezh. un-ta [in Russian].
3. **Blauberg, I. V.** (1973). *Stanovlenie i sushhnost' sistemnogo podhoda*. Moscow: Nauka [in Russian].
4. **Dokuchaeva, V. V.** (2005). *Proektuvannja innovacijnih pedagogichnih sistem u suchasnomu osvith'omu prostori*. Lugansk: Al'ma-mater [in Ukrainian].
5. **Koncepcija** ekologichnoї osviti Ukraїni (2002). *Informacijnij zbirnik Ministerstva osviti i nauki Ukraїni*, 7 [in Ukrainian].
6. **Kuzmina, N. V.** (Ed.) (1980). *Metody sistemnogo pedagogicheskogo issledovanii*. Leningrad: Lening. un-ta [in Russian].
7. **Petrishin, L. J.** (2014). *Formuvannja kreativnosti majbutnih social'nih pedagogiv: teoretiko-metodichnij aspekt*. Ternopil': Aston [in Ukrainian].

8. **Sadovskij, V.** (1974). *Osnovaniya obshhej teorii sistem. Logiko-metodologicheskij analiz*. Moscow: Nauka [in Russian].

9. **Harlamov, I.F.** (1990). *Pedagogika*. Moscow: Vysshaja shkola [in Russian].

10. **Judin, Je. G.** (1978). *Sistemnyj podhod i princip dejatel'nosti*. Moscow: Nauka [in Russian].

* * *

Королецька Л. В. Науково-теоретичні засади розробки змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства

У статті подано науково-теоретичну розробку й обґрунтування змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства. В її основу покладено загальнодидактичні вимоги до змісту освіти, які дозволили дати специфічну якісну інтерпретацію змісту навчання студентів у контексті розвитку в них екологічної культури. Конструювання змістовного компонента педагогічної системи розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового і садово-паркового господарства здійснено з урахуванням низки умов: відповідність змісту педагогічної системи галузевим кваліфікаційним вимогам; орієнтація на формування високого рівня професійної готовності; мобільність, що забезпечуватиме використання в змістовному компоненті нових інноваційних розроблень, методик, технологій, які забезпечують процес розвитку екологічної культури майбутніх бакалаврів лісового та садово-паркового господарства, тощо.

Провідною ідеєю конструювання змісту спецкурсу є положення про те, що еколого зорієнтована діяльність повинна бути виділена в самостійний напрям професійної

діяльності й одночасно мати яскраво виражений суспільний характер.

Ключові слова: системний підхід, педагогічна система, структурні компоненти педагогічної системи, зміст навчання, екологічна культура.

Королецькая Л. В. Научно-теоретические основы разработки содержательного компонента педагогической системы развития экологической культуры будущих бакалавров лесного и садово-паркового хозяйства

В статье предложена научно-теоретическая разработка и обоснование содержательного компонента педагогической системы развития экологической культуры будущих бакалавров лесного и садово-паркового хозяйства. В ее основу положены общедидактические требования к содержанию образования, которые позволили дать специфическую качественную интерпретацию содержания обучения студентов в контексте развития у них экологической культуры. Конструирование содержательного компонента педагогической системы развития экологической культуры будущих бакалавров лесного и садово-паркового хозяйства осуществлялось с учетом ряда условий: соответствие содержания педагогической системы отраслевым квалификационным требованиям; ориентация на формирование высокого уровня профессиональной готовности; мобильность, которая обеспечивает использование в содержательном компоненте новых инновационных разработок, методик, технологий, направленных на развитие экологической культуры будущих бакалавров лесного и садово-паркового хозяйства и другие. Ведущей идеей конструирования содержания спецкурса является положение

о том, что эколого-ориентировочная деятельность должна быть выделена в самостоятельное направление профессиональной деятельности и одновременно носить ярко выраженный общественный характер.

Ключевые слова: системный подход, педагогическая система, структурные компоненты педагогической системы, содержание образования, экологическая культура.

Koroletska L. V. The Scientific Framework for Elaboration of a Contents Component of the Pedagogical System of the Ecological Culture Development of Future Bachelors of Forestry and Park Gardening

The article provides the scientific and theoretical elaboration and substantiation of a content component of the pedagogical system of the ecological culture development of future Bachelors of Forestry and Park Gardening. It is based on the general didactic requirements for the content of education, which allowed to give specific qualitative interpretation of the content of student learning in the context of the development of their ecological culture. Designing the content component of the pedagogical system of the ecological culture development of future Bachelors of Forestry and Park Gardening took into account a number of requirements: consistency between the pedagogical system and sectoral qualifications standards; orientation on shaping a high level of professional readiness; mobility, which enables the use of innovations, new techniques and technologies in the content component, which ensures the process of the ecological culture

development of future Bachelors of Forestry and Park Gardening. The leading idea of creating the content of the course is the provision that ecologically oriented activities should be an independent direction of professional activity and at the same time should have a strong social character.

Keywords: systematic approach, pedagogical system, structural components of the pedagogical system, the content of education, ecological culture.

Стаття надійшла до редакції 09.11.2017 р.

Прийнято до друку 21.11.2017 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Харченко С. Я.